

Latvijas Republikas un Austrālijas līgums

Publicēts: 01.11.2020.

Latvijas Republikas un Austrālijas līguma piemērošana

2013.gada 1.janvārī stājas spēkā [Latvijas Republikas un Austrālijas līgums sociālās drošības jomā](#) (turpmāk – Līgums).

Attiecībā uz Latvijas pusi Līgums regulē personas sociālo apdrošināšanu, ja tā dodas strādāt uz Austrāliju, tiesības uz vecuma un apgādnieka zaudējuma pensiju, kā arī tiesības uz tādiem pabalstiem, kā sociālā nodrošinājuma pabalstu vecuma un apgādnieka zaudējuma pensiju gadījumos, apbedīšanas pabalstu Latvijas pensijas saņēmēja miršanas gadījumā un vienreizējo pārdzīvojušā laulātā pabalstu Latvijas vecuma pensijas saņēmēja miršanas gadījumā.

Attiecībā uz Austrālijas pusi Līgums regulē personas sociālo apdrošināšanu, ja tā dodas strādāt uz Latviju un tiesības uz vecuma pensiju.

Visvairāk Līgums ietekmē pensiju jomu.

Tiesības uz Austrālijas pensiju Latvijā dzīvojošām personām

Ja Latvijas iedzīvotājs ir pastāvīgi dzīvojis Austrālijā, tad Līgums šai personai dod iespēju pieprasīt vecuma pensiju no Austrālijas.

Lai varētu pretendēt uz Austrālijas pensiju, ir jāievēro Austrālijas tiesību normās noteiktais pensijas vecums un nepieciešamais Austrālijas pastāvīgā iedzīvotāja perioda ilgums un citi nosacījumi (vairāk skatīt www.humanservices.gov.au).

Ja personas minimālais Austrālijas pastāvīgā iedzīvotāja periods ir mazāks, nekā to paredz Austrālijas nacionālie tiesību akti, tad tiesību noteikšanā uz pensiju Austrālijas puse var izmantot Latvijas kompetentās iestādes apstiprinātos Latvijas apdrošināšanas periodus.

Austrālijas vecuma pensija tiek aprēķināta, ņemot vērā pensijas pieprasītāja un viņa dzīvesbiedra (ja tāds ir) ienākumus, īpašumus un citus nosacījumus.

Ja Austrālijas pensijas pieprasījuma iesniegšanas brīdī persona dzīvo Latvijā, tad, lai periodus summējot, varētu rasties tiesības uz Austrālijas pensiju, minimālajam uzkrātajam Austrālijas pastāvīgā darba mūža uzturēšanās periodam (uzturēšanās laiks Austrālijā no 16 gadu vecuma līdz pensionēšanās vecuma sasniegšanai) jābūt vismaz 12 mēnešiem, no kuriem vismaz sešiem mēnešiem jābūt nepārtrauktiem.

Lai saņemtu Austrālijas pensiju, personai, kura dzīvo Latvijā, jāvēršas Valsts sociālās apdrošināšanas aģentūrā (turpmāk – VSAA), lai pieprasītu iesniegumu veidlapas Austrālijas pensijas piešķiršanai. Aizpildītās veidlapas un nepieciešamos pensijas piešķiršanas dokumentus VSAA pārsūtīs Austrālijas kompetentajai institūcijai izskatīšanai. Tāpat var sazināties ar Austrālijas kompetento institūciju – Department of Human Services un pensijas pieprasījuma dokumentus var nosūtīt tieši šai institūcijai (vairāk skatīt www.humanservices.gov.au).

Ja tiks piešķirta Austrālijas pensija, tad Latvijā dzīvojošam pensionāram tā tiks izmaksāta uz personas norādīto bankas kontu Latvijā katru 4.nedēļu.

Tiesības uz Latvijas pensiju Austrālijā dzīvojošām personām

Ja Austrālijas iedzīvotājs ir uzkrājis darba un tam pielīdzinātos apdrošināšanas periodus Latvijā, tad Līgums šai personai dod iespēju pieprasīt vecuma pensiju no Latvijas, ņemot vērā Latvijas tiesību normās noteikto pensijas vecumu un nepieciešamo apdrošināšanas stāžu.

Tāpat darba nespējīgam ģimenes loceklim (bērnām), kurš zaudējis apgādnieku, var būt tiesības uz Latvijas apgādnieka zaudējuma pensiju par mirušā apgādnieka uzkrāto apdrošināšanas stāžu Latvijā.

Ja Latvijas apdrošināšanas stāžs nav pietiekams, lai rastos tiesības saņemt Latvijas vecuma vai apgādnieka zaudējuma pensiju, tad tiesību noteikšanā ņem vērā arī Austrālijas kompetentās institūcijas apstiprinātos Austrālijas darba mūža uzturēšanās periodus.

Latvijas vecuma pensija netiek piešķirta, ja personas uzkrātais Latvijas apdrošināšanas periods ir mazāks par vienu gadu.

Latvijas pensiju aprēķina tikai par Latvijā uzkrāto apdrošināšanas stāžu.

Lai saņemtu Latvijas pensiju, personai, kura dzīvo Austrālijā, jāvēršas Austrālijas kompetentajā institūcijā – Department of Human Services un jāaizpilda pensijas pieprasījums, kuram jāpievieno dokumenti, kas apliecina darba un tam pielīdzinātos periodus Latvijā, kā arī citi dokumenti, kas nepieciešami konkrētā pensijas veida piešķiršanai. Saņemtais pieprasījums un dokumenti tiks pārsūtīti VSAA izskatīšanai.

Ja tiks piešķirta Latvijas pensija, tad Austrālijā dzīvojošam pensionāram tā tiks izmaksāta uz personas norādīto bankas kontu Austrālijā katru mēnesi Austrālijas dolāros.

Tiesību aktu piemērošana

Līgums nosaka, ka vispārējā gadījumā uz personu attiecas tās valsts tiesību akti un sociālās apdrošināšanas iemaksas jāveic tajā valstī, kuras teritorijā persona strādā. Savukārt darbinieka nosūtīšanas gadījumā darbinieks var palikt sociāli apdrošināts nosūtītājvalstī.

Darbinieku nosūtīšana

Darbinieks, kurš ir nodarbināts vienas valsts teritorijā un kuru darba devējs ir nosūtījis veikt darbu savā labā otras valsts teritorijā, piemēro pirmās valsts tiesību aktus. Maksimālais periods 4 gadi. Iestādēm vienojoties, 4 gadu termiņš var tikt pagarināts.

Pašnodarbinātas personas arī var izmantot šos noteikumus.

VSAA izsniedz sertifikātu par piemērojamajiem tiesību aktiem. Lai saņemtu sertifikātu, darba devējam /darbiniekam jāiesniedz VSAA iesniegums *iesniegums sociāli apdrošināmās personas statusa saglabāšanai Latvijā, strādājot valstī, ar kuru noslēgts starpvalstu līgums*.

Valsts sociālā nodrošinājuma pabalsts

Līgums paredz, ka, lai izpildītu Valsts sociālo pabalstu likuma 4.panta piektās daļas 1.punkta prasību *(valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu piešķir personām, kuras Latvijas Republikā nodzīvojušas kopumā ne mazāk kā 60 mēnešus, no tiem pēdējos 12 mēnešus nepārtraukti)*, tiesību noteikšanai uz valsts sociālā nodrošinājuma pabalstu (vecuma pensijas gadījumā), 60 mēnešu periodā ieskaita arī Austrālijas teritorijā dzīvoto periodu, ja pēdējie 12 mēneši nepārtraukti ir nodzīvoti Latvijā.

